

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 214/2024
23.04.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Васић, адвокат из ..., против туженог Јавно комунално предузеће „Београдски водовод и канализација“, чији је пуномоћник Милош Вуковић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2242/23 од 01.06.2023. године, у седници одржаној 23.04.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2242/23 од 01.06.2023. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 5256/21 од 11.05.2022. године у ставу трећем, четвртном, петом, шестом, седмом, осмом, деветом, десетом, једанаестом, дванаестом, тринаестом, четрнаестом, петнаестом, шеснаестом, седамнаестом, осамнаестом, деветнаестом и двадесетом изреке и предмет у том делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 5256/21 од 11.05.2022. године, ставом трећим, четвртим, петим, шестим, седмим, осмим, деветим, десетим, једанаестим, дванаестим, тринаестим, четрнаестим, петнаестим, шеснаестим, седамнаестим изреке, усвојени су тужбени захтеви тужиоца и утврђено да су ништави уговори о обављању привремених и повремених послова заведени код туженог под бројевима ближе означеним у садржајима наведених ставова. Ставом осамнаестим изреке, утврђено је да је тужилац засновао радни однос на неодређено време код туженог ради обављања послова радник на обележавању водоводне мреже – ... почев од 15.03.2004. године, што је тужени дужан да призна и трпи. Ставом деветнаестим изреке, утврђено је да је тужилац почев од 01.07.2015. године обављао посао „радник на одржавању водоводне мреже ...“ код туженог, са седиштем у Београду, што је тужени дужан да призна и трпи. Ставом двадесетим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 705.000,00 динара у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2242/23 од 01.06.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда

Првог основног суда у Београду П1 5256/21 од 11.05.2022. године од става трећег до става двадесетог изреке. Ставом другим изреке, одбијени су као неосновани захтеви тужиоца и туженог за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 407. став 1. тачка 3. ЗПП, и због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 10/23) и утврдио да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности, нити је учињена нека друга битна повреда поступка.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у периоду од 15.03.2014. године до 31.08.2018. године (више од четири године) обављао код туженог послове у Одељењу за замену водомера као Полазећи од одредбе члана 33. и члана 197. Закона о раду и одредбе члана 66. Закона о облигационим односима, утврђено је да је тужилац у наведеном периоду непрекидно у континуитету радио код туженог са пуним радним временом и обављао систематизоване послове, те да ови послове по својој природи и сврси не представљају привремене и повремение послове у смислу члана 197. Закона о раду будући да послодавац ове уговоре може да закључи само за послове који су по својој природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години. У конкретном случају, радило се о пословима за чијем је обављањем постојала стална потреба и сви уговори које је тужилац закључио са туженим садржински имају елементе уговора о раду прописане чланом 33. Закона о раду. Тужилац је у континуитету обављао назначене послове у трајању дужем од четири године, а ти послови су код туженог систематизовани, па је стога закључак да његов радни ангажман има карактер радног односа на неодређено време. У супротном би обављање таквих истоврсних послова представљало злоупотребу права закључује да су назначени уговори о обављању привремених и повремених послова ништави, па имајући у виду одредбу члана 32. Закона о раду, то је закључио да је тужилац засновао рад на неодређено време. Сходно томе је тужбени захтев усвојен.

Другостепени суд је у свему прихватио правну аргументацију првостепеног суда. Полазећи од одредбе члана 197. Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“ број 24/05 ... 75/14) где је прописано да послодавац може за обављање послова који су по својој природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години, да закључи уговор о обављању привремених и повремених послова. Уговор о привременим и повременим пословима су специфични уговори јер подразумевају рад ван радног односа, а лица која се ангажују путем оваквих писаних уговора немају својство запослених лица. Битно обележје ових уговора је њихова правна природа, односно ови уговори се закључују само ради обављања послова који су по својој природи такви да не трају дуже од 120 дана у календарској години. Такви уговори представљају дисимуловане уговоре и ништави су сходно члану 103. Закона о облигационим односима. Из тога произилази да је тужилац код туженог засновао радни однос на неодређено време, те да је тужиоцу незаконито престао радни однос код туженог дана 31.08.2018. године.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право, што је за последицу имало непотпуно и неправилно утврђено чињенчно стање.

Нижестепени судови полазе од примене одредбе члана 197. Закона о раду, а у вези члана 32. истог Закона и закључују да су уговори о обављању привремених и повремених послова које је тужилац закључио са туженим симуловани уговори, те су сходно члану 103. Закона о облигационим односима ништави. Из тога закључују да је тужилац код туженог засновао радни однос на неодређено време почев од 15.03.2014. године као радник на одржавању водоводне мреже – Нижестепени судови нису узимали у обзир да је тужени јавно предузеће које по члану 2. став 2. тачка 5. Закона о буџетском систему („Службени гласник Републике Србије“ број 54/09, са каснијим изменама и допунама), спада у кориснике јавних средстава, због чега се у односу на њега примењују и одредбе тог Закона. Законом о изменама и допунама тог Закона („Службени гласник Републике Србије“ број 108/13) у члану 27е додат је став 34. којим је прописано да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних односно упражњених радних места до 31.12.2015. године изузев уз сагласност тела Владе, а тај рок је продужаван све до 31.12.2020. године.

Одредбом члана 105. Закона о буџетском систему прописано је да ако су одредбе других закона, односно прописа уз супротности са тим Законом, примењују се одредбе тог Закона. Из наведене одредбе произилази да се одредбе Закона о буџетском систему, којима је прописана забрана заснивања радног односа са новим лицима ради попуњавања слободних односно упражњених радних места код корисника јавних средстава, у односу на одредбе Закона о раду, у односу посебног према општем закону и да се зато примењују правила да одредбе посебног закона дерогирају одредбе општег закона.

Иако се тужени позивао на назначене одредбе Закона о буџетском систему, другостепени суд је само паушално навео да позивање на те одредбе није од посебног значаја у конкретној правној ситуацији.

Постојање изузетака од забране новог запошљавања, предвиђено је чланом 27а ставовима 35. – 37. Закона о буџетском систему. Према тим одредбама, изузетност става 34. тог члана радни однос са новим лицима могао се засновати уз сагласност тела Владе на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа, уз претходно прибављено мишљење министарства. У конкретном случају нема доказа да је тужени на основу члана 27е став 35. – 37. Закона о буџетском систему и члана 3. став 1. Уредбе о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника средстава („Службени гласник Републике Србије“ број 113/13 са каснијим изменама и допунама) дата сагласност комисије за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање. Нижестепени судови се позивају на одредбу члана 32. став 2. Закона о раду који приписује да ако послодавац са запосленим не закључи уговор о раду у складу са ставом 1. овог члана, сматра се да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад. У конкретном случају постојали су закључени уговори о обављању привремених и повремених послова, а постојала је и забрана запошљавања без посебног одобрења надлежног тела Владе. Није утврђивано да ли је добијена сагласност посебног тела

Владе за заснивање радног односа везано за додатно радно ангажовање других лица осим већ запослених, што све указује на околност да је суд пошао од погрешне примене материјалног права, при чему је чињенично стање остало непотпуно утврђено, што је исходovalo доношењем одлуке која је морала бити укинута.

У поновном поступку првостепени суд ће имати у виду примедбе Врховног суда, по истима поступити, извешће додатне доказе на околност утврђивања напред назначених чињеница и по правилном и потпуно утврђеном чињеничном стању донеће закониту одлуку.

Сходно изнетом, на основу члана 416. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци решења.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**